

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU15

Forskning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om forskning med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbete och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. forskningens frihet, fördelning av forskningsmedel, forskare och doktorander, särskilda forskningssatsningar och rymdverksamhet. I betänkandet finns tolv reservationer (S, SD, V, C, MP) och fem särskilda yttranden (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Övergripande forskningsfrågor.....	7
Utskottets ställningstagande.....	14
Forskare och doktorander	15
Utskottets ställningstagande.....	19
Särskilda forskningssatsningar och samarbeten	20
Utskottets ställningstagande.....	26
Rymdforskning och rymdverksamhet.....	28
Utskottets ställningstagande.....	31
Motioner som bereds förenklat.....	33
Utskottets ställningstagande.....	33
Reservationer	34
1. Forskningens frihet och säkerhetsfrågor, punkt 1 (S, MP)	34
2. Forskningens frihet och säkerhetsfrågor, punkt 1 (C).....	34
3. Resursfördelning och forskningsfinansiering, punkt 2 (C).....	35
4. Jämställdhet, punkt 3 (V).....	36
5. Jämställdhet, punkt 3 (C).....	36
6. Forskare och doktorander, punkt 4 (S)	37
7. Forskare och doktorander, punkt 4 (SD)	37
8. Forskare och doktorander, punkt 4 (V).....	38
9. Särskilda forskningssatsningar och samarbeten, punkt 5 (SD).....	39
10. Särskilda forskningssatsningar och samarbeten, punkt 5 (MP)	40
11. Rymdforskning och rymdverksamhet, punkt 6 (S).....	41
12. Rymdforskning och rymdverksamhet, punkt 6 (SD).....	42
Särskilda yttranden	44
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (S).....	44
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)	44
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (V)	44
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (C).....	44
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (MP).....	45
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	46
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	46
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande forskningsfrågor

1. Forskningens frihet och säkerhetsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:813 av Anna Vikström (S) yrkande 1,

2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80.

Reservation 1 (S, MP)

Reservation 2 (C)

2. Resursfördelning och forskningsfinansiering

Riksdagen avslår motion

2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkandena 7 och 8.

Reservation 3 (C)

3. Jämställdhet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 19,

2023/24:1502 av Eva Lindh (S) yrkande 2 och

2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 15.

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (C)

Forskare och doktorander

4. Forskare och doktorander

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:369 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9,

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 14, 16 och 21 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 82.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (V)

Särskilda forskningssatsningar och samarbeten

5. Särskilda forskningssatsningar och samarbeten

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 5,

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 24,

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 30,

2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 5,
 2023/24:679 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 3,
 2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 10,
 2023/24:1020 av Josef Fransson (SD),
 2023/24:1429 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2023/24:1733 av Joar Forssell (L),
 2023/24:1823 av Monica Haider (S),
 2023/24:2001 av Sofie Eriksson (S),
 2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6,
 2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 17,
 2023/24:2076 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2,
 2023/24:2566 av Jytte Guteland m.fl. (S),
 2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 46 och
 2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 7.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (MP)

Rymdforskning och rymdverksamhet

6. Rymdforskning och rymdverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:290 av Joar Forssell (L),

2023/24:478 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 6 och 7,

2023/24:1809 av Rickard Nordin (C) och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (SD)

Motioner som bereds förenklat

7. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 13 februari 2024

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Noria Manouchi (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V), Mathias Bengtsson (KD), Anders Ådahl (C), Anders Alftberg (SD), Rose-Marie Carlsson (S), Oliver Rosengren (M) och Leila Ali Elmi (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet 77 motionsyrkanden om forskning från allmänna motionstiden 2023/24. Av dessa bereds 44 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. forskningens frihet, fördelning av forskningsmedel, forskare och doktorander, särskilda forskningssatsningar och rymdverksamhet.

Vid utskottets sammanträde den 12 december 2023 fick utskottet information från Vetenskapsrådet, Forte, Formas, Rymdstyrelsen, Statens energimyndighet och Vinnova om de underlag som myndigheterna lämnat till regeringens forsknings- och innovationspolitik.

Utskottets överväganden

Övergripande forskningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om forskningens frihet, resursfördelning och forskningsfinansiering samt jämställdhet.

Jämför reservation 1 (S, MP), 2 (C), 3 (C), 4 (V) och 5 (C).

Motionerna

Forskningens frihet

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80 framhåller motionärerna att Sverige ska värna forskningens frihet, såväl nationellt som internationellt, och främja öppen vetenskap. Enligt motionärerna behöver lärosätena jobba aktivt med de säkerhetspolitiska frågorna, samtidigt som den akademiska friheten och grundläggande principer om öppenhet och samarbete måste värnas.

I motion 2023/24:813 av Anna Vikström (S) yrkande 1 menar motionären att regeringens ändringsbeslut om medlen för utvecklingsforskning påverkade Sveriges anseende som forskningsfinansiär negativt.

I kommittémotion 2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35 anser motionärerna att de svenska lärosätena behöver höja medvetande- och kunskapsnivån både generellt och kontinuerligt om hot, risker och behov av skydd i och av den egna verksamheten. Enligt motionärerna behöver staten kunna ge stöd vid säkerhetsanalys av forskningsdata och prövning av anställningar eftersom det är komplexa frågor.

Resursfördelning och forskningsfinansiering

I kommittémotion 2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 7 framför motionärerna att de anser att kravet på medfinansiering för externa forskningsmedel är ett växande problem. Enligt motionärerna medför detta krav att externa finansiärer styr forskningen i allt högre grad vilket kan få till följd att viktig forskning på mindre områden får stå tillbaka. I yrkande 8 framför motionärerna att finansieringssystemet av forskning ses över så att finansieringen stärker den fria forskningen i högkvalitativa forskningsmiljöer och stärker kvaliteten och lyhördheten i den konkurrensutsatta forskningen.

Jämställdhet

I motion 2023/24:1502 av Eva Lindh (S) yrkande 2 vill motionären att universitet och högskolor ska vara skyldiga att vidta åtgärder för att förbättra jämställdheten inom forskningen.

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 19 anser motionärerna att regeringen bör utreda införandet av ett mål om att högst hälften av samtliga statligt finansierade forsknings- och innovationsanslag ska gå till män som forskar. Enligt motionärerna finns det i dag skillnader mellan könen när det gäller såväl forskningsfinansiering som stöd för innovation och försöksstudier.

I kommittémotion 2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 15 påpekar motionärerna att det är ungefär lika många kvinnor som män som disputerar men att arbetet mot en jämställd akademi går för långsamt. Lärosätena bör därför prioritera att nå en mer jämställd könsfördelning, enligt motionärerna.

Bakgrund och gällande rätt

Forskningens frihet

Forskningens frihet är reglerad i grundlagen (2 kap. 18 § regeringsformen), där det framgår att forskningens frihet är skyddad enligt bestämmelser som meddelas i lag. En sådan bestämmelse finns i 1 kap. högskolelagen (1992:1434) som anger att det som allmänna principer för forskningen ska gälla att forskningsproblem får fritt väljas, forskningsmetoder får fritt utvecklas och att forskningsresultat får fritt publiceras (1 kap. 6 § andra stycket).

Av högskolelagen framgår vidare att det i högskolornas verksamhet som allmän princip ska gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas (1 kap. 6 § första stycket). Riksdagen fattade beslut om denna principbestämmelse efter förslag i den forskningspolitiska propositionen och bestämmelsen trädde i kraft den 1 juli 2021 (prop. 2020/21:60, bet. 2020/21:UbU16, rskr. 2020/21:254).

I januari 2023 fick Universitetskanslersämbetet (UKÄ) i uppdrag att göra fallstudier i syfte att ge en fördjupad förståelse för universitets och högskolors arbete med att främja och värna akademisk frihet i enlighet med bestämmelsen i högskolelagen och en kultur som tillåter fritt kunskapssökande och fri kunskapsspridning (se prop. 2020/21:60 s. 130–131). UKÄ ska vidare sammanställa lärosätenas arbete med att främja och värna den akademiska friheten och den kultur som avses ovan. Sammanställningen ska inkludera en sammanfattande nationell bild och en internationell utblick. Det framgår av myndighetens regleringsbrev för 2024 (beslut 2023-12-20) att båda delarna av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 maj 2024.

Säkerhetsfrågor

Pågående arbete

I gemensamma regleringsbrevet för 2024 för universitet och högskolor (beslut 2023-12-20) anges det att lärosätena har i uppdrag att redogöra övergripande för hur lärosätet arbetat för att förvalta och utveckla sin informationssäkerhet och för hur lärosätet planerar för att möta framtida behov. Lärosätena ska särskilt redogöra för följande:

1. Åtgärder som har vidtagits för att utveckla den interna styrningen och uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet inklusive myndighetsledningens roll i detta och hur lärosätet har arbetat med att tydliggöra ansvarsfördelning inom området.
2. Huruvida en analys gjorts av om hot och sårbarheter för lärosätet förändrats i och med det rådande omvärldsläget samt om åtgärder vidtagits eller planerats för att minska eventuella identifierade risker med anledning av detta. Lärosätet ska särskilt redogöra för vilka analyser och åtgärder som vidtagits i förhållande till forskningsdata.
3. Huruvida lärosätet gjort en utvärdering av det egna informations-säkerhetsarbetet genom något analysverktyg, t.ex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) verktyg Infosäkkollen, och om åtgärder vidtagits med anledning av resultatet.
4. Åtgärder som har vidtagits för att höja medvetenheten och kompetensen inom informationssäkerhetsområdet inom lärosätet.

I Vetenskapsrådets regleringsbrev för 2024 (beslut 2023-12-20) anges att myndigheten ska redogöra övergripande för hur myndigheten arbetar för att stärka den egna informationssäkerheten och hur myndigheten planerar för att möta framtida behov. Redovisningen ska innehålla en beskrivning av åtgärder för att utveckla den interna styrningen och uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet. Vetenskapsrådet ska även redogöra för huruvida en analys gjorts av om hot och sårbarheter för myndigheten förändrats i och med det rådande omvärldsläget samt om åtgärder vidtagits eller planerats för att minska eventuella identifierade risker med anledning av detta.

I juli 2023 gav regeringen myndigheterna Universitets- och högskolerådet (UHR), Vetenskapsrådet (VR) och Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att föreslå hur arbetet med ansvarsfull internationalisering inom högre utbildning, forskning och innovation som bedrivs på universitet och högskolor, hos statliga forskningsfinansierare och andra myndigheter kan främjas. Regeringen anger i uppdraget bl.a. att öppenhet bör utgöra grunden i internationellt samarbete men det behöver samtidigt finnas en medvetenhet om behovet av att skydda nationella intressen, kunskap och teknik. Flera länder har redan vidtagit åtgärder för ansvarsfull internationalisering och det är viktigt att Sverige utvecklas i takt med omvärlden. De nämnda myndigheterna får därför i uppdrag att ta fram vägledande nationella riktlinjer för internationella samarbeten som ska vara ett hjälpmedel för att göra

bedömningar av pågående och potentiella utbildnings- och forsknings-samarbeten. Vidare ska myndigheterna föreslå hur ytterligare former av stöd för bl.a. kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan lärosäten och statliga forskningsfinansiärer samt andra berörda myndigheter och organisationer kan utvecklas och utformas. UHR ska vara samordnare av uppdraget som ska delredovisas senast den 31 mars 2024 och slutredovisas senast den 15 december 2024 (pressmeddelande Utbildningsdepartementet, 5 juli 2023). UHR anger att det angivna stödet ska bidra till dels tillämpning av de riktlinjer som tas fram, dels ge ökad kunskap och medvetenhet om risker med internationellt samarbete för att öka förmågan att bedöma och hantera säkerhetsrisker (uhr.se).

Den 31 augusti 2023 fick en utredare i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att se över hur de statliga universitetens och högskolornas kompetens i säkerhetsfrågor kan öka, med fokus på lärosätenas styrelser (U2023/02485). Utredaren lämnade sitt förslag den 25 januari 2024 (U2024/00153). Utredningspromemorian har remitterats. För vissa delar är sista datum för remissvar den 14 februari 2024 och för övriga delar den 21 mars 2024.

Riksrevisionen har nyligen granskat informationssäkerheten vid de 24 lärosäten som bedriver naturvetenskaplig och teknisk forskning (Informationssäkerhet vid universitet och högskolor – hanteringen av skyddsvärda forskningsdata, RiR 2023:20). Riksrevisionen anger att behovet har ökat av att lärosätena bedriver ett effektivt informationssäkerhetsarbete men den övergripande slutsatsen i granskningen är att lärosätena inte bedriver ett effektivt sådant arbete för att skydda forskningsdata. Ett antal rekommendationer för att förbättra bristerna ges till såväl regeringen som de aktuella lärosätena. Regeringen kommer under våren 2024 att lämna en skrivelse till riksdagen med anledning av RiR-rapporten.

Särskilda satsningar

Regeringen framförde i budgetpropositionen för 2024 att en ökad förmåga inom cybersäkerhet stärker både samhällets försvarsförmåga och Sveriges konkurrenskraft. För att möta samhällets breda behov inom detta område föreslogs en etablering av Cybercampus Sverige vid Kungliga Tekniska högskolan (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 128). Det nya campuset, som ska stärka både kompetensförsörjning och forskning inom cybersäkerhet, ska bli ett nationellt samarbete mellan flera universitet, forskningsinstitut, myndigheter och företag (pressmeddelande Försvarsdepartementet, Utbildningsdepartementet, den 6 september, uppdaterad den 8 september 2023).

I budgetpropositionen för 2024 skriver regeringen också att tillgången till kompetens inom säkerhetsskyddsområdet behöver öka för att samhället ska kunna upprätthålla ett gott skydd för säkerhetskänslig verksamhet och information. Regeringen föreslog därför att Försvarshögskolan skulle få förutsättningar att utveckla en utbildnings- och forskningsmiljö som kan stödja

säkerhetsskyddsområdet och därmed långsiktigt stärka samhällets säkerhet och beredskap (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 128).

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2023/24:UbU1, rskr. 2023/24:103).

Resursfördelning och forskningsfinansiering

Av de totala statliga medlen för forskning och utveckling (FoU) för 2023 om 46,8 miljarder kronor tilldelades universitet och högskolor 20 miljarder kronor som direkta forskningsanslag. De fyra forskningsfinansiärerna Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad (Formas), Verket för innovationssystem (Vinnova) och Vetenskapsrådet tilldelades sammantaget 13,4 miljarder kronor 2023 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 207).

I forskningsfinansieringsutredningens slutbetänkande Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59) görs en genomgång av svensk finansiering av forskning och innovation. En beskrivning görs av de största statliga myndighetsfinansiärerna liksom myndigheter som finansierar forskning och innovation men som har andra huvuduppgifter, samt stiftelser, privata finansiärer och andra aktörer. I betänkandet framgår även fördelningen av finansiering av olika ämnesområden, typ av forskning såsom grundforskning, behovsmotiverad forskning, innovation samt kommersialisering och genomförande (avsnitt 3.5.1).

Utredningen lämnar också förslag om organisationen för extern forsknings- och innovationsfinansiering och föreslår att tre nya myndigheter inrättas: Vetenskapsmyndigheten, Myndigheten för strategisk forskning och Innovationsmyndigheten. Samtidigt föreslås att de nuvarande myndigheterna Formas, Forte, Vetenskapsrådet och Vinnova ska avvecklas samt att den externa forskningsfinansieringen vid Energimyndigheten upphör.

Betänkandet har remitterats och ärendet bereds inom Regeringskansliet.

System för forskningsfinansiering

Forskningsfinansieringsutredningen beskriver systemet för forskningsfinansiering bl.a. enligt följande. Forskningen inom universitet och högskolor finansieras dels genom direkta statsanslag till lärosätena, dels genom s.k. externa medel från olika finansiärer. Huvuddelen av de direkta statsanslagen är den basfinansiering som kan användas fritt av universitet och högskolor till forskning och utbildning på forskarnivå inom olika områden. För vissa lärosäten ingår medel för s.k. strategiska forskningsområden i anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå.

Vid extern finansiering av forskning finansieras direkta kostnader (t.ex. lön för forskare) antingen via basfinansieringen eller via extern finansiering. Den externt finansierade forskningen står för en del av kostnaden för gemensamma resurser hos den som utför forskningen, de s.k. indirekta kostnaderna (t.ex. kostnader för lokaler, forskningsinfrastruktur, it-resurser). Sett ur lärosätenas

perspektiv utgör ersättning för indirekta kostnader en betydande andel av lärosätenas finansiering av forskning (SOU 2023:59, avsnitt 3.5.5).

Medfinansiering

Medfinansiering (även kallat samfinansiering) kan beskrivas som ett explicit krav från en finansiär att den som ansöker om finansiering själv ska stå för vissa delar av projektets kostnader. Enligt forskningsfinansieringsutredningen är det inte vanligt att ett sådant krav riktas på lärosätena när det gäller externt finansierade projekt men finns t.ex. när det rör Vetenskapsrådets finansiering av s.k. forskningsinfrastruktur av nationellt intresse.

I de dialoger som utredningen har genomfört med lärosäten och finansiärer används dock begreppet medfinansiering i bredare mening, t.ex. när beviljade medel från en finansiär inte fullt ut täcker lärosätets indirekta kostnader. I utredningens enkätundersökning framkommer bl.a. att många lärosäten ser problem med medfinansiering och indirekta kostnader och framför bl.a. att extern finansiering, via medfinansieringen, binder upp basanslag vid lärosätet (SOU 2023:59 avsnitt 3.5.5).

Lärosätenas anslagsmedel

I budgetpropositionen för 2023 framförde regeringen att den skulle återkomma i frågan om hur forskningsanslag ska fördelas i framtiden (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 130). I den inbjudan om att inkomma med underlag till regeringens forsknings- och innovationspolitik som den 26 april 2023 gick till lärosätenas rektorer, angav regeringen att den avser att återkomma i kommande forsknings- och innovationspolitiska proposition i frågan om hur lärosätenas anslag till forskning och utbildning på forskarnivå ska fördelas (U2023/01467).

I bilaga 1 till det gemensamma regleringsbrevet 2024 till universitet och högskolor (beslut 2023-12-20) finns riktlinjer om hur externa bidrag ska redovisas. Där framgår att anslagsmedel får tas i anspråk för samfinansiering av projekt eller liknande verksamhet inom ramen för myndighetens verksamhetsområde om ändamålet med anslaget inte hindrar detta. När statliga myndigheter bidrar till forskningsprojekt vid universitet och högskolor ska bidraget omfatta medel för de direkta och indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet. Detta bör gälla även för bidrag från stiftelser och andra juridiska personer som har tillkommit med statliga medel som grund och så långt möjligt även icke-statliga finansiärer. Vidare anges att de indirekta kostnaderna bör beräknas med utgångspunkt i den modell som har tagits fram av Sveriges universitets- och högskoleförbund tillsammans med vissa finansiärer. När Sverige har godkänt avtal med reglering av indirekta kostnader med EU-finansiärer och andra överstatliga organ gäller dessa avtal.

Jämställdhet

Jämställdhet inom forskningen vid universitet och högskolor kan bl.a. mätas genom andelen kvinnor och män som är anställda som professorer, lektorer och i meriteringsanställningar, dvs. forskarassistenter, biträdande lektorer och postdoktorer. Det senaste decenniet har andelen kvinnor bland den forskande och undervisande personalen ökat inom i stort sett alla anställningskategorier och forskningsämnesområden. År 2022 var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Professorer är den anställningskategori där könsfördelningen har ändrats mest sedan 2012, då andelen kvinnliga professorer var 24 procent. År 2022 var 32 procent av professorerna kvinnor och 68 procent män, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Rekryteringsmålet för perioden 2021–2023 är att hälften av de nyrekryterade professorerna vid universitet och högskolor ska vara kvinnor 2030. Andelen kvinnor som är lektorer är oförändrad jämfört med 2021, dvs. 48 procent. I kategorin meriteringsanställningar är andelen kvinnor 45 procent och andelen män 55 procent 2022, vilket är samma fördelning som 2021 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 21 s. 209).

I regleringsbrev för 2024 (beslut 2023-12-20) framgår att UKÄ ska följa upp och utvärdera utfallet av lärosätenas mål för könsfördelning bland nyrekryterade professorer, med redovisning senast den 15 mars 2024. Myndigheten ska också lämna underlag för lärosätessvisa målnivåer för perioden 2025–2028 senast den 15 juni 2024.

Av det gemensamma regleringsbrevet 2024 för universitet och högskolor (beslut 2023-12-20) framgår att lärosätena ska fortsätta arbeta med att verksamheterna ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen (se budgetpropositionen för 2024, utg.omr. 13). Det ska ske i linje med de inrapporterade inriktningarna för arbetet med jämställdhetsintegrering 2023–2025, t.ex. i fråga om lika möjligheter till karriärvägar, könsbundna studieval och genomströmning. Lärosätena ska även fortsätta verka för en jämställd könsfördelning vid rekrytering av professorer.

De forskningsfinansierande myndigheterna ska enligt sina instruktioner integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter och främja jämställdhet vid fördelning av medel för forskning, utveckling och innovation (den exakta ordalydelsen av uppgiften varierar något mellan de olika myndigheterna).

I budgetpropositionen för 2024 redovisas att Vetenskapsrådet sedan 2013 har ett uppdrag om jämställdhetsintegrering och att jämställdhet ingår som en integrerad del i myndighetens processer för att finansiera forskning. Myndigheten har under 2022 tagit fram en ny policy för jämställdhetsintegrering. Uppgifter om beviljandegraden för Vetenskapsrådets forskningsmedel inom olika ämnesområden visar att den är tämligen jämn mellan könen inom de respektive forskningsämnesområdena, men det finns fortfarande vissa skillnader mellan kvinnor och män inom medicin och hälsa, till mäns fördel. För det totala antalet ansökningar är beviljandegraden 18 procent för kvinnor och 21 procent för män. För vissa områden fluktuerar siffrorna mer mellan

åren, vilket i huvudsak beror på förhållandevis få ansökningar (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 209).

I budgetpropositionen för 2024 redovisas vidare att en jämförelse av Vinnovas insatser 2022 visar att kvinnors ansökningar beviljades till 37 procent och mäns till 38 procent. Av Vinnovas totala beviljade ansökningar fördelades 39 procent till kvinnor 2022. Det är en minskning jämfört med 2021 då andelen var 40 procent (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24 s. 26).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av forskningens frihet och vikten av att värna denna frihet. Forskningens frihet är reglerad i regeringsformen och skyddas genom en bestämmelse i högskolelagen, vilken anger att som allmänna principer för forskningen gäller att forskningsproblem får fritt väljas, forskningsmetoder fritt utvecklas och forskningsresultat fritt publiceras. I högskolelagen finns även en bestämmelse om att det som allmän princip i högskolornas verksamhet gäller att den akademiska friheten ska främjas och värnas.

Utskottet vill påminna om att UKÄ har ett pågående uppdrag att följa upp lärosätenas arbete med att främja och värna den akademiska friheten, utifrån bestämmelsen i högskolelagen och en kultur som tillåter fritt kunskapssökande och fri kunskapsspridning. Förutom att presentera en nationell bild av detta arbete ska myndigheten även ge en internationell utblick.

Utskottet vill framhålla att internationalisering är en viktig faktor för att nå en forskning av högsta kvalitet. Samtidigt behöver det finnas en medvetenhet om behov av att skydda nationella intressen, kunskap och teknik. Betydelsen av att uppmärksamma och hantera säkerhetsfrågor i olika avseenden har ökat. Utskottet anser att det är viktigt att lärosätena arbetar med dessa frågor, t.ex. genom det utökade uppdraget att redogöra för hur man arbetar med sin informationssäkerhet, bl.a. utifrån en bedömning av hot och sårbarheter för lärosätet samt behov av höjd medvetenhet och kompetens. Vetenskapsrådet har ett motsvarande uppdrag. Utskottet noterar också att UHR, Vetenskapsrådet och Vinnova har ett uppdrag att föreslå hur arbetet med ansvarsfull internationalisering kan främjas inom bl.a. forskning som bedrivs på universitet och högskolor. I uppdraget ingår att ta fram riktlinjer för hur internationella samarbeten kan bedömas samt att föreslå hur ytterligare stöd kan utformas för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan lärosäten, forskningsfinansiärer och andra berörda aktörer. I sammanhanget kan utskottet påminna om att riksdagen i höstens budgetbeslut beslutade om anslag med satsningar på att etablera ett campus för cybersäkerhet vid KTH och att utveckla säkerhetsskyddsutbildningar vid Försvarshögskolan.

När det gäller frågor om resursfördelning och finansiering av forskning kan utskottet påminna om att Forskningsfinansieringsutredningen har belyst olika aspekter av forskningsfinansiering, inklusive organisationen för densamma. Även frågan om medfinansieringen ingick i utredningens analys.

Utskottet kan vidare konstatera att regeringen har aviserat att den avser att återkomma i kommande forsknings- och innovationsproposition i frågan om hur lärosätenas anslag till forskning och utbildning på forskarnivå ska fördelas.

I fråga om jämställdhet, t.ex. vid fördelning av forskningsmedel, vill utskottet påminna om att såväl lärosäten som forskningsfinansierade myndigheter redan i dag har i uppgift att arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv och ska främja jämställdhet vid fördelning av medel för forskning.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete finner utskottet inte skäl att föreslå några åtgärder med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:442 (V) yrkande 19, 2023/24:813 (S) yrkande 1, 2023/24:1502 (S) yrkande 2, 2023/24:2454 (C) yrkandena 7, 8 och 15, 2023/24:2456 (C) yrkande 35 och 2023/24:2687 (S) yrkande 80.

Forskare och doktorander

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om forskare och doktorander.

Jämför reservation 6 (S), 7 (SD) och 8 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 82 efterfrågar motionärerna tryggare anställningar för forskare och minskad omfattning av visstidsanställningar. Detta är ett sätt att stärka forskningens frihet men är viktigt även ur ett jämställdhets- och arbetsmiljöperspektiv, enligt motionärerna.

I kommittémotion 2023/24:369 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 vill motionärerna att regeringen verkar för att förbättra anställningsvillkoren för forskare. Enligt motionärerna behöver högskolans anställningsformer anpassas till att inte alla som doktorerat kommer att bli konkurrenskraftiga forskare. Tillsvidareanställningar ska kunna ges till forskare som visat en självständig forskningsproduktion, enligt motionärerna.

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 14 vill motionärerna att regeringen tillsätter en utredning om hur doktoranders och juniora forskares anställningstrygghet ska kunna säkras. Enligt motionärerna är det självklart att den som utför arbete ska vara anställd, ha lön och övriga arbetsvillkor reglerade i kollektivavtal. I yrkande 16 anser motionärerna att det bör utredas hur stödet och villkoren för postdoktorer kan stärkas och utvecklas. Enligt motionärerna är Sverige dåligt på att ta till vara den kompetens som de som kommer hit som doktorander och postdoktorer besitter. I yrkande 21 efterfrågar motionärerna en utredning om hur kommuners och regioners FoU-arbete kan stärkas och fler s.k. kombinationstjänster

tillkomma. Motionärerna anser att det kan finnas en stor forskningsnytta med denna typ av tjänst.

Bakgrund och gällande rätt

Anställningar av lärare

I 3 kap. högskolelagen (1992:1434) anges att det för utbildning och forskning ska finnas professorer och lektorer anställda som lärare vid högskolorna. I en lärares arbetsuppgifter får ingå att ha hand om utbildning eller forskning samt administrativt arbete. Till en lärares uppgifter hör också att följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet och den samhällsutveckling i övrigt som har betydelse för lärarens arbete vid högskolan. Vidare framgår att regeringen meddelar föreskrifter om de behörighetskrav och bedömningsgrunder som ska gälla vid anställning av professorer och lärare (1 och 2 §§).

I 4 kap. högskoleförordningen (1993:100) anges att lärare anställs av högskolan (1 §). I 4 kap. regleras vidare behörighet och bedömningsgrunder vid anställning av professorer, lektorer och biträdande lektorer samt förfarandet vid anställning. Det framgår bl.a. att behörig att anställas som lektor inom annat än konstnärlig verksamhet är den som dels har visat pedagogisk skicklighet, dels har avlagt doktorsexamen eller har motsvarande vetenskaplig kompetens eller någon annan yrkesskicklighet som är av betydelse med hänsyn till anställningens ämnesinnehåll och de arbetsuppgifter som ska ingå i anställningen. Som bedömningsgrunder vid anställning av en lektor ska graden av sådan skicklighet som är ett krav för behörighet för anställning gälla. Prövningen av den pedagogiska skickligheten ska ägnas lika stor omsorg som prövningen av andra behörighetsgrundande förhållanden. Varje högskola bestämmer i övrigt själv vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid anställning av en lektor (4 §).

Behörig att anställas som biträdande lektor är den som har avlagt doktorsexamen eller har motsvarande vetenskaplig kompetens. Främst bör den komma i fråga som har avlagt doktorsexamen eller har nått motsvarande kompetens högst fem år innan tiden för ansökan av anställningen som biträdande lektor har gått ut. Även den som har avlagt doktorsexamen eller har uppnått motsvarande kompetens tidigare kan dock komma i fråga om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses ledighet på grund av sjukdom, föräldraledighet eller andra liknande omständigheter. Varje högskola bestämmer själv vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid anställning av en biträdande lektor. Inför en sådan anställning ska högskolan även ställa upp de bedömningsgrunder som kommer att tillämpas i ett ärende om befordran till lektor enligt 12 c § (4 a §).

I promemorian Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären, från Utbildningsdepartementet, daterad 2024-02-02, föreslås en förändring av ovanstående reglering i 4 kap. 4 a § högskoleförordningen om tidsgräns för anställning som biträdande lektor. Det föreslås att varje högskola ska själv få bestämma om tidsgränsen för att person främst

bör komma i fråga för en anställning som biträdande lektor ska vara högst fem eller högst sju år inom olika ämnesområden (U2024/00229). Promemorian har remitterats och sista datum för remissvar är den 2 maj 2024.

I kap. 4 högskoleförordningen finns även reglering om tidsbegränsade anställningar för lärare. Av 9 § framgår att en anställning som lärare får tidsbegränsas enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd, med vissa undantag, samt enligt den reglering som finns i 10–12 a §§ vari t.ex. sammanlagd anställningstid för de olika tjänsterna framgår. I 12 a § anges bl.a. att en biträdande lektor får anställas tills vidare, dock längst under en tid på minst fyra och högst sex år som bestämts av högskolan före anställningen. Syftet med anställningen är att läraren ska få möjlighet att utveckla sin självständighet som forskare och meritera sig såväl vetenskapligt som pedagogiskt för att uppfylla kraven på behörighet för en anställning som lektor. I 12 c § framgår bl.a. villkor för befordran till lektor för en biträdande lektor. Den biträdande lektorn ska dels ha behörighet för en anställning som lektor, dels vid en prövning bedömas lämplig för en sådan anställning enligt högskolans bedömningsgrunder. En befordran innebär en tillsvidareanställning som lektor.

UKÄ redovisar i sin senaste årsrapport att andelen tidsbegränsade anställningar är större inom högskolan än på arbetsmarknaden i stort. En förklaring till detta är att vissa tidsbegränsade anställningar inom högskolan ingår i det akademiska karriärsystemet eller är en del av högskolans samverkan med det omgivande samhället. Exempel på sådana anställningar är meriteringsanställningar, adjungerad personal och gästprofessorer. Dessa anställningar regleras särskilt i högskoleförordningen och i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Dessutom gäller lagen (1982:80) om anställningsskydd, förkortad LAS, i högskolan. Lagens huvudregel är tillsvidareanställning, men den möjliggör också tidsbegränsningar i form av bl.a. särskild visstidsanställning och vikariat. I den senaste forskningspropositionen (prop. 2020/21:60) uppmärksammade regeringen att visstidsanställningar och vikariat enligt LAS var vanligare inom högskolan än på arbetsmarknaden i stort. Med anledning av det gav regeringen UKÄ i uppdrag att följa upp andelen tidsbegränsat anställda i högskolan (UKÄ, årsrapport 2023, s. 101–102). Enligt regleringsbrev för UKÄ 2024 (beslut 2023-12-20) ska detta uppdrag slutredovisas senast den 15 mars 2024.

Förenade anställningar

När det gäller anställning som lärare förenad med anställning vid sjukvårdsenhet framgår bl.a. följande av 3 kap. högskolelagen. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att en anställning som lärare vid en högskola ska vara förenad med en anställning som specialistutbildad läkare eller tandläkare eller med en annan anställning än som läkare vid en sjukvårdsenhet som är upplåten för medicinsk utbildning och forskning. En sådan förenad anställning får bara innehas av den

som uppfyller behörighetskraven för båda anställningarna (8 §). I 4 kap. högskoleförordningen anges vidare att en högskola, efter medgivande av sjukvårdshuvudman, får besluta att en anställning som professor eller lektor vid högskolan ska vara förenad med en anställning vid en sjukvårdsenhet som är upplåten för medicinsk (inklusive odontologisk) utbildning och forskning (2 §).

Nationella vårdkompetensrådet är ett rådgivande organ inom Socialstyrelsen som består av ledamöter från kommun, region och lärosäten samt generaldirektörerna för Socialstyrelsen och UKÄ. Inom ramen för en delredovisning av ett uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning tar rådet upp frågan om förenade anställningar (2023-12-07, dnr. 4.3-10609/2023).

I maj 2022 beslutades att en utredare skulle biträda Utbildningsdepartementet med att se över eventuella hinder för mobilitet mellan högskolan och andra sektorer. Utredaren skulle bl.a. identifiera fungerande modeller och eventuella hinder för förenade anställningar samt analysera i vilken omfattning fungerande modeller kan överföras till andra områden och sektorer (U2022/02088). Uppdraget redovisades i maj 2023.

I promemorian Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären, från Utbildningsdepartementet, daterad 2024-02-02, lämnas förslag om förenade anställningar. I promemorian anges att ovanstående utrednings arbete har varit en del i underlaget för promemorian när det gäller förslagen att underlätta förenade anställningar för att främja mobilitet mellan högskolan och andra sektorer. I promemorian föreslås bl.a. att den gällande regleringen om specifika yrkeskategorier tas bort. Vidare föreslås att även en anställning som biträdande lektor eller annan anställning som lärare ska kunna förenas med en anställning i en annan sektor (U2024/00229). Promemorian har remitterats och sista datum för remissvar är den 2 maj 2024.

Utländska studerande och forskare

Med anledning av en interpellation om utländska studerande och forskare (ip. 2023/24:228) angav statsrådet i interpellationsdebatt den 8 december 2023 att det pågår arbete inom Regeringskansliet för att ge en utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som förbättrar förutsättningarna för utländska doktorander och forskare att verka och stanna kvar i Sverige, i syfte att stärka Sveriges konkurrenskraft som forskningsnation.

Mobilitet

Utifrån vad som aviserades i forskningspropositionen 2020 har UKÄ enligt sitt regleringsbrev (beslut 2023-12-20) i uppdrag att följa upp mobiliteten mellan högskolan och andra sektorer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2024.

I budgetpropositionen för 2024 angav regeringen att det krävs tydliga karriärvägar för att svenska lärosäten ska kunna konkurrera om toptalanger och ge förutsättningar för utbildning och forskning av hög kvalitet. Enligt regeringen är det viktigt att många forskare och lärare har internationell erfarenhet, erfarenhet från andra lärosäten och från andra delar av samhället och att det därför kan övervägas om det finns behov av åtgärder för att stärka rörligheten i det svenska systemet (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 125–126).

Regeringen aviserade i december 2023 att valperiodens forsknings- och innovationsproposition är beräknad att presenteras i slutet av 2024 och att dess fokus kommer att vara excellens, internationalisering och innovation. Enligt regeringen krävs en tydlig inriktning mot excellens för att svensk forskning ska vara konkurrenskraftig, att internationalisering och mobilitet är viktiga medel för att nå högsta kvalitet och att det svenska näringslivet ska vara ett drivhus för innovation (regeringen.se).

Inom ramen för forskningsberedningen, den expertgrupp som är utsedd av regeringen för att ge råd i arbetet med kommande forsknings- och innovationsproposition, förs en diskussion om hur mobilitet kan främjas, såväl internationellt som mellan lärosäten och andra sektorer eller mellan olika lärosäten (pressmeddelande den 27 oktober 2023, Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att UKÄ har flera pågående uppdrag som fokuserar på anställningsfrågor och mobilitet för lärare och forskare och att dessa ska redovisas inom kort. Utskottet instämmer i regeringens uttalande att internationalisering och mobilitet är viktiga medel för att nå högsta forskningskvalitet. Enligt utskottet är det positivt att det pågår arbete med frågan om utredning av åtgärder för bättre förutsättningar för utländska doktorander och forskare att verka och stanna i Sverige.

Utskottet har noterat att Utbildningsdepartementet nyligen har lämnat förslag som syftar till att främja mobilitet tidigt i den akademiska karriären. Förslagen rör förändring av gällande reglering av förenade anställningar och av tidsgränsen efter doktorsexamen för anställning som biträdande lektor. Förslagen har remitterats. Utskottet vill inte föregå beredningen av dessa frågor.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete finner utskottet inte skäl att föreslå några åtgärder med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:369 (SD) yrkande 9, 2023/24:442 (V) yrkandena 14, 16 och 21 och 2023/24:2687 (S) yrkande 82.

Särskilda forskningssatsningar och samarbeten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om särskilda forskningssatsningar och samarbeten.

Jämför reservation 9 (SD) och 10 (MP).

Motionerna

I motion 2023/24:1823 av Monica Haider (S) framför motionären att det är viktigt med fortsatt forskning om afrikansk svinpest.

I motion 2023/24:2001 av Sofie Eriksson (S) anser motionären att Filmarkivet som nu ligger i Grängesberg inte bör avvecklas för att flytta till annan ort.

I motion 2023/24:2566 av Jytte Guteland m.fl. (S) föreslår motionären att det inrättas ett nationellt resurscentrum för geografi.

I kommittémotion 2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 5 påpekar motionärerna att det finns stora problem i Sverige med psykisk ohälsa. Enligt motionärerna behövs det mer forskning om varför kvinnor och män drabbas olika för att bättre kunna anpassa behandling och också förebygga den psykiska ohälsan.

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 24 anser motionärerna att regeringen bör ge Vetenskapsrådet i uppdrag att analysera såväl de ekonomiska som de organisatoriska förutsättningarna för forskning kring behandling av stressrelaterad psykisk ohälsa. I ett sådant uppdrag bör det enligt motionärerna också ingå att ta fram rekommendationer om hur forskningen inom det aktuella området kan stärkas.

I kommittémotion 2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 30 efterfrågar motionärerna mer forskning för att utveckla nya material som kan brytas ned i havet. Detta skulle enligt motionärerna minska risken för att djur fastnar i övergivna fiskeredskap, något som medför lidande och död för djuren.

I kommittémotion 2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 5 framför motionärerna att aktörer som fördelar forskningsmedel bör prioritera forskning för att främja AI. Enligt motionärerna är det av största vikt att också forska kring teknikens risker, och medel bör därför öronmärkas för forskning om riskerna med AI.

I kommittémotion 2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6 vill motionärerna att regeringen ser över hur regionerna kan ges bättre förutsättningar att bedriva cancerforskning. Enligt motionärerna gör den regionala forskningen om preventivt arbete, kvalitativ omvårdnad och rehabilitering skillnad.

I kommittémotion 2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 4 önskar motionärerna att ett nationellt forskningsprogram inom området psykisk hälsa inrättas. Ett sådant kan enligt motionärerna ge en

hållbar kunskapsutveckling men också fungera som en stödjande funktion till den nationella strategin som finns på området. I yrkande 17 framför motionärerna att regeringen bör kartlägga den forskning som finns på området om psykisk ohälsa bland äldre och även överväga om ytterligare forskning på området bör prioriteras. Trots att många äldre lever med ohälsa brister det i kunskap och metod på området, enligt motionärerna.

I kommittémotion 2023/24:2076 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör överväga en omarbetning av life science-strategin och inkludera konkreta och målinriktade förslag om hur den fria grundforskningen kan stärkas och genomföras inom strategin. Enligt motionärerna kan det t.ex. innefatta att avsätta resurser för att främja projekt som utforskar nya riktningar och möjligheter.

I motion 2023/24:1020 av Josef Fransson (SD) efterfrågar motionären en översyn av den etiska bedömningen i fråga om djurförsök inom medicinsk forskning. Motionären anser att man behöver hitta en bättre balans mellan medicinsk nytta och försöksdjurens lidande.

I motion 2023/24:1429 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) framför motionären att man bör överväga en forskningsstudie om anhörigas betydelse i vårdplanen för patienter med psykisk sjukdom.

I motion 2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 7 önskar motionären mer forskning om e-sportens sociala och fysiska möjligheter och konsekvenser.

I kommittémotion 2023/24:679 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 3 anser motionärerna att regeringen i sin kommande forskningsproposition ska prioritera forskning, utveckling och genomförande av tekniker för rening av PFAS från mark och vatten. Det finns enligt motionärerna ett stort behov framöver att utveckla reningsmetoderna. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 10.

I kommittémotion 2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 46 framför motionärerna att det är svårt för många kvinnor att få en diagnos och behandling och att det därför behövs mer resurser på ökad kunskap om kvinnosjukdomar.

I motion 2023/24:1733 av Joar Forssell (L) efterfrågar motionären en satsning på forskning om artificiella livmodrar.

Bakgrund och gällande rätt

Fördelning av medel till forskning

Finansierande sektorer delas in i företagssektorn, offentlig sektor, privat icke vinstdrivande sektor och finansiering från utlandet. Den största finansiären av FoU i Sverige är företagssektorn, vars finansiering så gott som uteslutande går till företagssektorn (99 procent). Offentlig sektor står för 24 procent av den totala finansieringen av FoU. Den största delen av denna finansiering går till högskolesektorn (73 procent), men även företagssektorn och kommuner och regioner får en betydande del (11 respektive 10 procent). Finansieringen från

den privata icke vinstdrivande sektorn uppgår till 6,1 miljarder kronor, varav 97 procent går till högskolesektorn (Vetenskapsrådet, Forskningsbarometern 2023, s. 31).

Av de totala statliga FoU-medlen för 2023 om 46,8 miljarder kronor tilldelades universitet och högskolor 20 miljarder som direkta forskningsanslag (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 206).

I de forskningsfinansierande myndigheternas instruktioner anges vilka forskningsområden som myndigheten ska stödja. Av instruktionerna framgår bl.a. följande. Vetenskapsrådet ska ge stöd till grundläggande forskning av högsta kvalitet inom samtliga vetenskapsområden (förordning 2009:975). Formas ska främja och stödja grundforskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Den forskning som stöds ska vara av högsta vetenskapliga kvalitet och av relevans för rådets ansvarsområden (förordning 2009:1024). Forte ska främja och stödja grundforskning och behovsstyrd forskning på arbetslivsområdet samt inom social- och folkhälsovetenskap (förordning 2007:1431). Myndigheterna Vinnova och Energimyndigheten är också stora finansiärer av forskning och innovation. Det finns även andra myndigheter som inom ramen för sin verksamhet fördelar medel för forskning och innovation. Ett exempel är Rymdstyrelsen som enligt sin instruktion (2007:1115) ska främja och stödja rymdforskning på högsta internationella nivå.

Förutom myndigheter finns ett antal stiftelser med medel från de avvecklade löntagarfonderna, respektive från statliga donationer, som finansierar forskning och innovation. Det finns även ett antal privata stiftelser och fonder som fördelar betydande belopp. Utöver nationella medel finns även medel för forskning och innovation att söka inom EU där programmet Horisont Europa är den största satsningen (SOU 2023:59, s. 13–15).

I fråga om bedömning av ansökningar om bidrag för forskning anger Vetenskapsrådet bl.a. att en sakkunnigbedömning används, s.k. peer review, för att bedöma ansökningarnas vetenskapliga kvalitet och forskningens potential. Det innebär att välmeriterade forskare inom samma eller närliggande ämnesområden granskar ansökningarna, utifrån vissa principer om en sund granskningskultur och god forskningssed. För att säkerställa en saklig och opartisk hantering av ansökningar måste alla som deltar i bedömningsprocessen följa Vetenskapsrådets jämställdhetsstrategi och jävspolicy (Bedömning av ansökningar, vr.se).

Vetenskapsrådet anger att 82 procent av myndighetens medel 2023 gick till fria projektbidrag, dvs. forskningsprojekt där forskare själva formulerat frågeställningar och utarbetat metoder för att besvara dessa. Dessutom gick medel till riktade satsningar, bl.a. de nationella forskningsprogrammen inom brottslighet, segregation, digitaliseringens samhällskonsekvenser samt virus och pandemier, som regeringen inrättat för att möta några av dagens samhällsutmaningar (nyhet 21 december 2023, vr.se).

Inom ramen för den forsknings- och innovationspolitiska propositionen, som återkommer varje valperiod, presenteras vissa forskningsområden och

särskilda forskningssatsningar. Medel för forskningssatsningarna beslutas i budgetpropositionen och fördelas sedan genom regleringsbrev.

I budgetpropositionen för 2024 skriver regeringen bl.a. följande i fråga om inriktningar i de senaste två tidigare forsknings- och innovationspolitiska propositionerna: I propositionen 2016 (2016/17:50) prioriterades forskning inom samhällsutmaningarna klimat och miljö, hälsa, ökad digitalisering, ett säkert, inkluderande och hållbart samhälle samt att förbättra kunskapsresultaten i det svenska skolväsendet. De nationella forskningsprogrammen som lanserades i denna proposition har genomgått halvtidsutvärderingar. I den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 (prop. 2020/21:60) presenterades satsningar på totalt 3 160 miljoner kronor för 2022. De prioriterade nationella och globala samhällsutmaningarna som togs upp i propositionen var klimat och miljö, hälsa och välfärd, ett demokratiskt och starkt samhälle, digitalisering samt kompetensförsörjning och arbetsliv. I budgetpropositionen för 2024 redovisas också vissa av de forskningssatsningar som görs för att möta dessa samhällsutmaningar (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 210).

I budgetpropositionen för 2024 anger regeringen vidare att inriktningen på den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen är excellens, internationalisering och innovation med målet att svensk forskning och innovation ska hålla hög kvalitet och vara konkurrenskraftig på en global arena. Vidare anger regeringen bl.a. att satsningar bör inriktas på framstående miljöer och forskningsområden med internationell bärighet. Regeringen framhåller att fri forskning har både ett egenvärde och kommer till nytta på kort och lång sikt och ska därför inte detaljstyras. Enligt regeringen behövs såväl nyfikenhetsdriven grundforskning som behovsriktad, tillämpad forskning och det finns inte någon motsättning mellan dessa. De satsningar på fri forskning som presenterades i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 utökas 2024. Regeringen framför vidare att Sverige behöver fortsätta satsa på forskning för att säkra kunskap och kompetens inom områden som är relevanta för att möta de utmaningar som mänskligheten och välfärdssamhället står inför. De inriktningar som presenterades i forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 är fortsatt relevanta, enligt regeringen, såsom bl.a. satsningar på forskning inom klimat och miljö, inom hälsa och livsvetenskap (life science) samt inom digitalisering (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 217–218).

Regeringen har inbjudit lärosäten, forskningsråd och andra myndigheter samt organisationer att lämna analyser och underlag till regeringens forsknings- och innovationspolitik inför kommande forsknings- och innovationspolitiska proposition. Underlagen skulle lämnas till Utbildningsdepartementet senast den 31 oktober 2023. Forskningsfinansiärerna har lämnat ett gemensamt underlag (Energimyndigheten, Formas, Forte, Rymdstyrelsen, Vetenskapsrådet och Vinnova, Gemensamt underlag till regeringens forsknings- och innovationspolitik – Forskning och innovation för ett hållbart

och säkert samhälle). Myndigheterna har dessutom lämnat individuella underlag.

I det följande beskrivs närmare satsningar på några forskningsområden med anledning av yrkanden om behov av forskning med viss inriktning.

Hälsa och välfärd

I den forskningspolitiska propositionen 2020 angavs bl.a. följande i fråga om samhällsutmaningen hälsa och välfärd. Genom satsningar på forskning inom hälsa och välfärd kan samhället bli bättre rustat för att möta både befintliga och kommande hälsohot. Dagens sjukvård vilar på gårdagens forskning och den forskning som bedrivs i dag kommer att bidra till standardbehandlingar i framtiden. Det tvärssektoriella område som syftar till att utveckla nya läkemedel, behandlingar och andra produkter för användning i hälso- och sjukvården brukar benämnas livsvetenskap (life science). Utvecklingen inom livsvetenskap blir allt mer datadriven och AI kan skapa nya förutsättningar för intelligenta beslutsstöd och diagnostik. Att kunna nyttja hälsodata för forskning och innovation har med tiden blivit en nyckelfråga för att driva det medicinska området framåt.

I propositionen framfördes även bl.a. att det sker en förskjutning av hälso- och sjukvården mot en mer nära vård. Forskning och utbildning behöver då följa med eftersom dessa verksamheter måste bedrivas där patienterna finns. Att bygga upp och utveckla forskningskompetens, inklusive den kommunala hälso- och sjukvården, blir därför viktiga investeringar i framtidens hälsa och välfärd. För att bygga upp och utveckla forskningskompetens i primärvården föreslogs det att medel ska tillföras Vetenskapsrådet, för en satsning på forskarskolor inom allmänmedicin och att ge möjlighet för primärvårdens personal att bedriva forskning. (prop. 2020/21:60 s. 76–78 och 84). Det framgår av Vetenskapsrådets regleringsbrev för 2024 (beslut 2023-12-20) att minst 60 miljoner kronor satsas för uppbyggnad och utveckling av forskningskompetens inom primärvården och minst 65 miljoner kronor satsas på forskarskolor riktade mot lärare på hälso- och sjukvårdsutbildningarna

Energi- och näringsministern angav i ett svar den 20 december 2023 på en skriftlig fråga om Sveriges life science-strategi (2023/24:383) att ett arbete har inletts inom Regeringskansliet för att uppdatera strategin. Den nationella strategin är ett ramverk som lanserades i december 2019 och enligt ministern är flera av målsättningarna uppfyllda och andra behöver ses över. En hearing med aktörer från sektorn har genomförts för att diskutera vilka målsättningar som fortsatt behöver prioriteras. Man arbetar också för att uppfylla ytterligare målsättningar i strategin, enligt ministern.

Psykisk hälsa, äldre m.m.

I forskningspropositionen 2020 angavs bl.a. när det gäller psykisk hälsa. Utredningar har visat att det finns stora kunskapsluckor inom området och att det behövs forskning för att förbättra kunskapsläget. Ett nationellt forskningsprogram om psykisk hälsa bör därför inrättas av Forte i samverkan med andra relevanta forskningsfinansierare och aktörer. Forskningsprogrammet bör

inkludera barns och ungdomars psykiska hälsa, förebyggande och tidiga insatser vid psykisk ohälsa, suicidprevention samt samordnade insatser för personer med svår psykiatrisk problematik. Forskningen förväntas öka förståelsen om varför psykisk ohälsa ökar i samhället och ta fram metoder, insatser och behandlingar för att minska omfattningen och lindra konsekvenserna av psykisk ohälsa och olika psykiska sjukdomar. Eftersom det finns många samverkande faktorer som bidrar till psykisk ohälsa och som spänner över flera discipliner bör det föreslagna programmet få i uppdrag att stimulera tvärvetenskaplig forskning och innovation (prop. 2020/21:60 s. 86–87).

I budgetpropositionen för 2024 angav regeringen att Fortes roll i genomförandet av forskningspolitiken är betydelsefull, inte minst när det gäller myndighetens strategiska arbete med kunskapsspridning, nyttiggörande och samverkan inom ramen för de tre nationella forskningsprogrammen om psykisk hälsa, arbetslivsforskning och tillämpad välfärdsforskning. Satsningarna på äldreforskning respektive prevention och folkhälsa fortsätter för att stärka forskningen om de utmaningar som finns inom äldreområdet, bl.a. när det gäller vård och omsorg om äldre, och för att öka kunskapen om preventiva åtgärder och deras effekter på folkhälsan. Regeringen anser att arbetet för att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa behöver prioriteras och att forskning är en viktig del i att öka kunskapen. (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 s. 198–199).

Kvinnors hälsa

I budgetpropositionen för 2024 framförde regeringen bl.a. att hälso- och sjukvård för tillstånd och sjukdomar som främst drabbar flickor och kvinnor behöver förbättras för att säkerställa en jämlik vård. Hälso- och sjukvårdspersonalens kunskaper om diagnostisering, vård och behandling av dessa tillstånd och sjukdomar ska öka. Kunskap och forskning om kvinnors sjukdomar och tillstånd ska utvecklas och stärkas (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 s. 46).

På uppdrag av regeringen har Forte i samarbete med Vetenskapsrådet gjort en kartläggning och analys av forskningsbehoven kopplade till kvinnors hälsa och sjukdomar. Slutsatsen i rapporten Kvinnors hälsa och sjukdomar är att det finns stora kunskapsbehov och det därför behövs en betydande forsknings-satsning på området (pressmeddelande den 6 december 2023, Forte).

Digitalisering

I ändring av regleringsbrev för 2021 (ändringsbeslut 2021-03-04) fick Vetenskapsrådet i uppdrag att inrätta ett nytt nationellt forskningsprogram om digitaliseringens samhälleliga konsekvenser som bl.a. ska bidra till ny kunskap om hur digitaliseringen påverkar individer, sociala relationer, arbetsliv, organisationer, marknader och offentlig förvaltning. Vidare angavs det att det behövs kunskaper om digitaliseringens effekter på konkurrens, konsumentskydd, kompetens, delaktighet, trygghet och jämställdhet.

I budgetpropositionen för 2024 anges det att Vetenskapsrådet har genomfört utlysningar av projektbidrag inom programmet och att man har beviljat finansiering för perioden 2022–2026. Inom ramen för uppdraget har

myndigheten även redovisat en strategisk forskningsagenda inom området (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 210–211).

Miljö

Det framgår av budgetpropositionen för 2024 att Formas har i uppdrag att genomföra tioåriga nationella forskningsprogram på områdena klimat (243 miljoner kronor fördelades 2022), hållbart samhällsbyggande (138 miljoner kronor fördelades 2022), hav och vatten (drygt 60 miljoner kronor fördelades 2022) samt livsmedel. Under 2022 utökades programmet om hav och vatten, vilket kopplar till Formas uppdrag om FN:s årtionde för havsforskning och även till utlysningar inom ramen för Horisont Europa. Flera utlysningar har genomförts inom programmen eller gemensamt mellan de olika programmen (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20 s. 125).

Djurförsök

I arbetet med att ersätta, begränsa och förfina användningen av försöksdjur har Jordbruksverkets kompetenscentrum för 3R-frågor byggts upp i samverkan med företrädare för forskarsamhället, industrin och djurskyddsorganisationer och är i dag en etablerad kontaktpunkt för 3R-frågor i Sverige. Under året har centret fortsatt arbetet med att samla, främja och sprida information om 3R, vilket handlar om att ersätta (replace), minska (reduce) och förfina (refine) användningen av djurförsök (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23 s. 27).

Landsbygdsministern lämnade den 22 november 2023 ett svar på en skriftlig fråga om Sveriges 3R-center (fr. 2023/24:234). I svaret anger landsbygdsministern bl.a. att det långsiktiga och slutliga målet är att ersätta alla försök på levande djur i vetenskapliga syften och i undervisningssyfte så snart det är vetenskapligt möjligt att göra det. Ett viktigt steg för att uppnå detta är att främja utvecklingen av alternativa metoder till djurförsök. Via Vetenskapsrådet finansieras försök om och utveckling av alternativa metoder till djurförsök. I svaret anger landsbygdsministern vidare att man därutöver avsätter örönmärkta medel till svenska laboratoriers medverkan i projekt om validering av alternativa metoder på EU-nivå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påminna om att regeringen presenterar förslag om inriktning på satsningar på vissa forskningsområden liksom på fri forskning inom ramen för den forsknings- och innovationspolitiska proposition som lämnas en gång per valperiod. I budgetpropositionen lämnas förslag om lärosätenas forskningsanslag samt anslag till forskningsfinansierarna, för särskilda forskningssatsningar. Efter att riksdagen har beslutat om regeringens förslag får lärosäten, forskningsfinansierare och andra myndigheter närmare anvisningar för medelsanvändningen i sina respektive regleringsbrev. Utskottet vill framhålla att regeringen i budgetpropositionen för 2024 framförde att universitets och högskolors forskningsanslag är avgörande för att skapa förutsättningar för strategiska forskningsprioriteringar och möjliggör också ett

risktagande där det krävs större långsiktighet än vad kortare projektbidrag kan ge.

Utskottet vill också påminna om att medel till forskning ska fördelas på grundval av en vetenskaplig bedömning av forskningen i fråga. Forskning finansieras på flera sätt, bl.a. via anslag till universitet och högskolor och via anslag till de statliga forskningsfinansiärerna som ska fördela medel till angivna vetenskapsområden. Av t.ex. Vetenskapsrådets instruktion framgår att myndigheten ska ge stöd till grundläggande forskning av högsta kvalitet inom samtliga vetenskapsområden. Därutöver finns myndigheter, som fördelar medel för forskning inom ramen för sina uppdrag. Vidare finns också ett antal stiftelser som finansierar forskning i enlighet med sina stadgar. Finansiering sker även genom EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa.

Utskottet konstaterar att regeringen i budgetpropositionen för 2024 angav att inriktningen på den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen är excellens, internationalisering och innovation, med målet att svensk forskning och innovation ska hålla hög kvalitet och vara konkurrenskraftig på en global arena. Vidare angav regeringen bl.a. att satsningar bör inriktas på framstående miljöer och forskningsområden med internationell bärighet. Regeringen framhöll vidare att fri forskning har både ett egenvärde och kommer till nytta på kort och lång sikt och därför inte ska detaljstyras liksom att såväl nyfikenhetsdriven grundforskning som behovsriktad, tillämpad forskning behövs. Regeringen framförde även att Sverige behöver fortsätta satsa på forskning för att säkra kunskap och kompetens inom områden som är relevanta för att möta de utmaningar som mänskligheten och välfärdssamhället står inför. De inriktningar som presenterades i forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 angavs vara fortsatt relevanta, såsom bl.a. satsningar på forskning inom klimat och miljö, inom hälsa och livsvetenskap (life science) samt inom digitalisering.

I sitt förslag till budgetbeslut för 2024 instämde utskottet i regeringens bedömning av behov om satsningar och välkomnade också att arbetet med den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen hade inletts.

Utskottet har noterat att inför den kommande forsknings- och innovationspolitiska proposition, som regeringen beräknar att presentera i slutet av 2024, har regeringen inbjudit lärosäten, forskningsråd och andra myndigheter samt organisationer att lämna analyser och underlag till regeringens forsknings- och innovationspolitik.

Mot bakgrund av ovanstående, gällande bestämmelser och pågående arbete ser utskottet inte skäl att föreslå några åtgärder med anledning av förslagen om satsningar i de redovisade motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:386 (SD) yrkande 5, 2023/24:392 (SD) yrkande 24, 2023/24:402 (SD) yrkande 30, 2023/24:497 (SD) yrkande 5, 2023/24:679 (MP) yrkande 3, 2023/24:687 (MP) yrkande 10, 2023/24:1020 (SD), 2023/24:1429 (M), 2023/24:1733 (L), 2023/24:1823 (S), 2023/24:2001 (S),

2023/24:2063 (SD) yrkande 6, 2023/24:2069 (SD) yrkandena 4 och 17, 2023/24:2076 (SD) yrkande 2, 2023/24:2566 (S), 2023/24:2664 (MP) yrkande 46 och 2023/24:2736 (C) yrkande 7.

Rymdforskning och rymdverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om rymdforskning och rymdverksamhet.

Jämför reservation 11 (S) och 12 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85 framhåller motionärerna att det behövs en ny rymdlag. Arbetet med en sådan inleddes under den socialdemokratiskt ledda regeringen och den nuvarande regeringen bör skyndsamt lämna ett förslag om detta, enligt motionärerna.

I kommittémotion 2023/24:478 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 vill motionärerna att regeringen i sitt arbete strävar efter ett ökat nordiskt samarbete inom rymdfrågorna. Motionärerna anser bl.a. att en gemensam nordisk forskningsstrategi och gemensamma forskningsprojekt om rymdfrågor skulle stärka de nordiska ländernas position i rymdfrågor. I yrkande 6 efterfrågar motionärerna en utveckling av internationella avtal och regelverk i rymddomänen. Enligt motionärerna finns det behov av att etablera nya avtal som kan reglera verksamheten i rymden. Ett avtal som Sverige bör överväga att ansluta sig till är, enligt motionärerna, avtalet Artemis Accords som lanserades 2020. I yrkande 7 påpekar motionärerna att Sverige deltar i det europeiska rymdsamarbetet men att det finns anledning att undersöka möjligheten till ökat samarbete med demokratiska rymdnationer även utanför Europa.

I motion 2023/24:1809 av Rickard Nordin (C) framförs att Rymdstyrelsen bör omlokaliseras till Västsverige eftersom det finns en mängd bolag specialiserade på rymdindustrin där.

I motion 2023/24:290 av Joar Forssell (L) önskar motionären att det utreds hur en modern reglering av ägandet av himlakroppar bör se ut.

Bakgrund och gällande rätt

Reglering

Sverige har ratificerat fyra av de fem traktat som finns på rymdområdet. De traktat som Sverige har anslutit sig till är rymdfördraget, ansvarskonventionen, registreringskonventionen och räddningsavtalet. Det femte traktatet,

månavtalet, har Sverige i likhet med stora rymdnationer som USA, Storbritannien, Kina, Ryssland och Japan inte ratificerat.

Rymdfördraget från 1967 är det centrala rymdtraktatet och innehåller principiella bestämmelser om staternas uppträdande vid utforskandet och utnyttjandet av yttre rymden. Begreppet yttre rymden omfattar även månen och övriga himlakroppar. De grundläggande principerna som kommer till uttryck i rymdfördragets bestämmelser innebär att yttre rymden får utforskas och utnyttjas av alla stater i enlighet med folkrätten, att ingen stat får hävda suveränitet över den samt att verksamhetens syfte ska vara att upprätthålla internationell fred och säkerhet och att främja internationellt samarbete (artikel 1–3).

Utöver traktaterna har FN:s generalförsamling antagit ett antal principförklaringar och frivilliga normer för rymdverksamhet i form av resolutioner.

Förutom de internationella traktat som Sverige har ratificerat finns det nationella författningar som reglerar rymdverksamhet. Det är lagen (1982:963) om rymdverksamhet och förordningen (1982:1069) om rymdverksamhet. Författningarna innehåller bestämmelser om svensk jurisdiktion över rymdverksamhet, tillstånd för icke-statlig rymdverksamhet, statens regressrätt, tillsyn över rymdverksamhet samt registrering av rymdföremål (En ny rymdlag, SOU 2021:91, s. 83–84, 89–90).

Rymdlagsutredningen lämnade i ovannämnda betänkande förslag om en ny svensk rymdlag som omfattar statliga aktörer samt verksamhet med sondraketer, ett utvecklat tillstånds- och tillsynsförfarande samt bestämmelser om skadestånd, försäkring och skydd för rymdmiljön. Den föreslagna lagen uppges även omfatta ett flertal regleringar som syftar till att säkerställa Sveriges säkerhet och andra utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen på rymdområdet (s. 19).

Betänkandet har remissbehandlats. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet (december 2023) pågår beredning av ärendet inom Regeringskansliet.

Den svenska rymdstrategin

I maj 2018 beslutade regeringen om en nationell strategi för svensk rymdverksamhet (skr. 2017/18:259). Riksdagen behandlade och lade regeringens skrivelse till handlingarna i november 2018 (bet. 2018/19:UbU3, rskr. 2018/19:45). Strategin innehåller långsiktiga strategiska mål för att stärka svensk rymdverksamhet. Rymdverksamhet bör enligt strategin bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där nyttan för samhället står i centrum samtidigt som Sveriges säkerhet säkerställs. Vidare framförs bl.a. att verksamheten bör baseras på en stark rymdindustri och rymdforskning av hög kvalitet så att Sverige kan fortsätta att vara en stark rymdnation.

I budgetpropositionen för 2024 redovisade regeringen att genomförande av rymdstrategin har fortsatt under 2022 och 2023, exempelvis när det gäller

informationsspridning om rymddata och innovationsfrämjande insatser för användningen av sådan data. Vidare anges att Sverige gick med i EU:s program för rymdövervakning och spårning (Space Surveillance and Tracking) hösten 2022 och att Sverige bidrar med analyskapacitet genom Totalförsvarets forskningsinstitut. I rymdstrategin framhålls även vikten av rymdforskning bl.a. för att bättre kunna studera jorden. I november 2022 sändes den svenska forskningssatelliten Mats upp för att studera jordens övre atmosfär och bidra till grundforskning om dynamiken i mesosfären, vilket kommer att öka förståelse för det globala klimatsystemet och klimatförändringarna (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 212).

Rymdstyrelsens internationella uppdrag

Rymdstyrelsen har i uppgift att på olika sätt främja utvecklingen av svensk rymdverksamhet och rymdforskning. Myndigheten har också flera uppgifter inom det internationella området, bl.a.

- delta i samarbete inom det europeiska rymdorganet ESA och EU
- verka internationellt genom att bereda ärenden om internationellt rymd- och fjärranalyssamarbete
- vara kontaktorgan för samarbete med internationella organisationer och utländska institutioner på rymd- och fjärranalysområdet
- verka för nationellt genomförande av internationella regler och riktlinjer på rymdområdet (förordningen [2007:1115] med instruktion för Rymdstyrelsen).

I Rymdstyrelsens årsredovisning för 2022 anges t.ex. att myndigheten haft många bilaterala möten om samarbete och utveckling inom rymdsektorn med myndigheter och organisationer i olika länder. De bilaterala möten som kunde genomföras under året bidrog till att upprätthålla goda kontakter med andra nationella rymdmyndigheter och organisationer, enligt Rymdstyrelsen (s. 27).

Den europeiska rymdorganisationen

Den europeiska rymdorganisationen ESA är Sveriges och Rymdstyrelsens viktigaste internationella samarbetspartner på rymdområdet. ESA:s högsta beslutande organ, ESA:s råd, leds av en ordförande från ett av dess 22 medlemsländer. Under ESA:s råd styrs ESA av ett stort antal programråd och kommittéer som består av delegater från dess medlemsländer, där Sverige representeras av Rymdstyrelsen (Rymdstyrelsen, årsredovisning 2022, s. 26).

Flera av ESA:s projekt genomförs i samarbete med andra rymdorgan eller institutioner över hela världen. ESA:s program har inriktning mot forskning och teknikutveckling. När ett satellitprojekt inom något av programområdena har demonstrerats och är redo för tillämpning överlämnas såväl demonstrationsprojektet som ansvaret för eventuella efterföljare till annan lämplig organisation. ESA har också ramavtal med länder i och utanför Europa (SOU 2021:91, s. 71).

EU:s insatser inom rymdområdet

I och med EU:s rymdförordning från 2021, (EU) 2021/696), samlas de flesta av EU:s insatser inom rymdområdet i ett enda program. Stora delar av EU:s rymdprogram genomförs av Europeiska unionens rymdprogrambyrå (Euspa) men även inom forsknings- och innovationsprogrammet Horisont Europa. Under den nya rymdförordningen får Euspa, utöver tidigare ansvar för satellitnavigering inom Galileo- och Egnos-programmet, nu också ansvar för säker kommunikation över satellit genom initiativet om säker uppkoppling samt för marknadsföringsaktiviteter inom jordobservationsprogrammet Copernicus.

Sverige deltar även i det europeiska samarbetet inom rymdövervakning och spårning (EU Space Surveillance and Tracking, EU SST). Samarbetet organiseras genom ett frivilligt partnerskap mellan EU:s medlemsstater under EU:s rymdprogram, med 15 anslutna medlemsländer. Syftet är att samordna den europeiska förmågan och kapaciteten inom rymdövervakning och spårning (Rymdstyrelsen, årsredovisning 2022, s. 25–26).

Rymdstrategi

Den 10 mars 2023 presenterade EU-kommissionen och den höga representanten för utrikes frågor och säkerhetspolitik ett gemensamt meddelande om en europeisk rymdstrategi för säkerhet och försvar (JOIN(2023) 9). Strategins utgångspunkt är att Europa är en global rymdmakt som måste förhålla sig till att rymden är en strategisk domän i vilken geopolitiken manifesteras i form av ökad konkurrens och konfliktpotential. EU erkänner rymden som en gemensam allmänning och främjar trygg, säker och fredlig användning av rymden (Regeringskansliet, Faktapromemoria 2022/23:FPM67).

Strategin är uppdelad i fem avsnitt: hotbilden i rymden, stärkt motståndskraft och skydd för rymdsystem och rymdtjänster inom EU, svar på rymdhot, bättre användning av rymden för säkerhet och försvar samt partnerskap för ansvarsfullt uppträdande i rymden. En viktig aspekt i strategin är att EU:s rymdsystem och -tjänster ska ha dubbla användningsområden för att stärka EU:s och medlemsstaternas oberoende. Det ska ske samtidigt som rymdprogrammets civila natur ska respekteras (Utbildningsdepartementet, Informationspromemoria 2023-04-20, dnr. 2097-2022-2023).

Ministerrådet godkände den 13 november 2023 slutsatser om ovannämnda strategi (14512/23). Inför rådsmötet genomförde man ett skriftligt samråd om ärendet i EU-nämnden. Det fanns då stöd för regeringens ståndpunkt att godkänna rådsslutsatserna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är positivt att genomförandet av den nationella strategin för svensk rymdverksamhet fortsätter.

Utskottet kan konstatera att Rymdlagsutredningens betänkande med förslag om en ny rymdlag har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregå det arbetet.

När det gäller frågor om internationellt samarbete vill utskottet påminna om att Rymdstyrelsen enligt sin instruktion har flera uppgifter inom det internationella området, t.ex. att bereda ärenden om internationellt rymd- och fjärranalyssamarbete och vara kontaktorgan för samarbete med internationella organisationer och utländska institutioner på området. Sverige deltar i det europeiska rymdsamarbetet inom ESA och EU.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete och beredning avstyrker utskottet motionerna 2023/24:290 (L), 2023/24:478 (SD) yrkandena 1, 6 och 7, 2023/24:1809 (C) och 2023/24:2687 (S) yrkande 85.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (SD), 3 (V), 4 (C) och 5 (MP).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2022/23 gjordes detta i betänkandena 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Riksdagen har avslagit motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Forskningens frihet och säkerhetsfrågor, punkt 1 (S, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80 och

avslår motionerna

2023/24:813 av Anna Vikström (S) yrkande 1 och

2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Det är grundläggande både för forskningens kvalitet och för en fungerande demokrati att forskare fritt kan välja forskningsämne och metod samt fritt publicera forskningsresultat. Politiker får aldrig utöva påtryckningar på enskilda forskare, styra vilka forskningsmetoder som ska användas eller styra forskningens resultat. Vi anser att det är viktigt att Sverige, såväl nationellt som internationellt, värnar forskningens frihet och främjar öppen vetenskap. Att värna forskningens frihet är också särskilt viktigt i en tid av faktaresistens och hat och hot mot forskare. Eftersom hotbilden mot Sverige har ökat behöver lärosätena jobba aktivt med de säkerhetspolitiska frågorna, t.ex. genom att stärka skyddet av både information och verksamhet. Samtidigt måste den akademiska friheten och grundläggande principer om öppenhet och samarbete värnas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Forskningens frihet och säkerhetsfrågor, punkt 1 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 35 och
avslår motionerna
2023/24:813 av Anna Vikström (S) yrkande 1 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 80.

Ställningstagande

Säkerhetspolisen har pekat på bristande kunskaper och säkerhetsskyddsarbete på de svenska universiteten och högskolorna, och även upptäckt utländskt spioneri. Jag menar att det därför är dags att lärosätena höjer medvetande- och kunskapsnivån både generellt och kontinuerligt, om hot, risker och behov av skydd i och av den egna verksamheten. Eftersom detta är komplexa frågor behöver staten kunna stödja vid säkerhetsanalys av forskningsdata och prövning av anställningar, t.ex. genom att inrätta en statlig funktion för kunskapsstöd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Resursfördelning och forskningsfinansiering, punkt 2 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Kravet på medfinansiering för externa forskningsmedel är ett växande problem. Detta krav medför att externa finansiärer styr forskningen i allt högre grad, vilket kan få till följd att viktig forskning på mindre områden får stå tillbaka. Därför bör kraven på medfinansiering för externa forskningsmedel minska.

Finansieringssystemet av forskning bör också ses över för att säkerställa att finansieringen stärker både den fria forskningen i högkvalitativa forskningsmiljöer och kvaliteten och lyhördheten i den konkurrensutsatta forskningen. För en både relevant och högkvalitativ forskning krävs att två perspektiv beaktas: dels fria förutsättningar för forskare att själva definiera både forskningsproblem och metoder, dels en lyhördhet för samhällets behov på kort och lång sikt. Centerpartiet anser att de ekonomiska incitamenten för lärosätena

därför behöver ses över så att de både skapar förutsättningar för fri forskning av hög kvalitet och bidrar till nyttiggörande av forskning och innovation.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Jämställdhet, punkt 3 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 19 och avslår motionerna

2023/24:1502 av Eva Lindh (S) yrkande 2 och

2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

I dag finns det skillnader mellan könen i tilldelning både när det gäller finansiering av forskning och stöd för innovationer och försöksstudier. Det behövs såväl en jämställd forskningspolitik som en jämställd innovationspolitik. Jag anser att det bör utredas om att införa ett mål om att högst hälften av samtliga statligt finansierade forsknings- och innovationsanslag ska gå till män som forskar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Jämställdhet, punkt 3 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 15 och avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 19 och

2023/24:1502 av Eva Lindh (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Trots att kvinnor är i majoritet av studenterna vid landets högskolor och universitet går arbetet mot en jämställd akademi för långsamt. Det är ungefär lika många kvinnor som män disputerar men sedan upphör jämställdheten. Det borde vara varje lärosätes prioritering att i meritokratins namn kunna nå en mer jämställd könsfördelning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Forskare och doktorander, punkt 4 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 82 och avslår motionerna

2023/24:369 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 och

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 14, 16 och 21.

Ställningstagande

Ett sätt att stärka forskningens frihet är att forskare får tryggare anställningar. Vi anser att omfattningen av visstidsanställningarna behöver minska. Detta är även viktigt ur ett jämställhets- och arbetsmiljöperspektiv.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Forskare och doktorander, punkt 4 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:369 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 och avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 14, 16 och 21 samt 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 82.

Ställningstagande

Det går inte att förutsätta att alla som doktorerat kommer att kunna bli konkurrenskraftiga forskare och högskolans anställningsformer måste anpassas till detta faktum. Våra lärosäten bör därför ha visstidsanställningar, dock ej kortare än två år i början av karriären (dvs. efter doktorsexamen) och mellan fyra och sex år senare i karriären. Tillsvidareanställningar (som lektor, forskare eller professorer) ska kunna ges till forskare som demonstrerat en självständig forskningsproduktion. Eventuellt kan lärosätena få möjlighet att låta en visstidsanställning övergå i fast anställning, under förutsättning av ett oberoende sakkunnigutlåtande.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Forskare och doktorander, punkt 4 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 14, 16 och 21 samt avslår motionerna

2023/24:369 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 82.

Ställningstagande

För Vänsterpartiet är det självklart att den som utför arbete ska vara anställd, ha lön och övriga arbetsvillkor reglerade i kollektivavtal. Det bör därför tillsättas en utredning om hur doktoranders och juniora forskares anställningstrygghet ska kunna säkras.

Sverige tar inte till vara den kompetens som de som kommer till Sverige som doktorander och postdoktorer besitter. Detta får till följd att vi sedan går miste om många av de doktorer som doktorerat eller forskat här. Det bör utredas hur stödet och villkoren för postdoktorer kan stärkas och utvecklas.

Det bör även utredas hur regioners FoU-arbete kan stärkas genom fler s.k. kombinationstjänster. Sådana tjänster innebär att en person forskar på deltid och arbetar i verksamhet på deltid och det är vanligt inom den kliniska forskningen. Det kan finnas en stor forskningsnytta med att ha denna typ av tjänst även inom andra områden, t.ex. förskola och skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Särskilda forskningssatsningar och samarbeten, punkt 5 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 5,
2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 24,
2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 30,
2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 5,
2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6 och
2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 4 och
avslår motionerna
2023/24:679 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 3,
2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 10,
2023/24:1020 av Josef Fransson (SD),
2023/24:1429 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2023/24:1733 av Joar Forssell (L),
2023/24:1823 av Monica Haider (S),
2023/24:2001 av Sofie Eriksson (S),
2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 17,
2023/24:2076 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2,
2023/24:2566 av Jytte Guteland m.fl. (S),
2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 46 och
2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi vill i det följande lyfta fram ett antal områden där vi anser att det finns behov av mer forskning.

I dag finns stora problem i Sverige med psykisk ohälsa både bland unga och äldre, kvinnor och män. Det finns dock skillnader i problematiken mellan könen. Med mer forskning kring varför kvinnor och män drabbas olika skulle det vara möjligt att bättre anpassa behandlingen och bättre kunna förebygga psykisk ohälsa. För att uppnå god kontinuitet och en hållbar kunskapsutveckling inom området psykisk hälsa, finns behov av ett särskilt nationellt forskningsprogram. Det finns också betydande kunskapsluckor när det gäller

behandling av stressrelaterad psykisk ohälsa och behovet av forskning på området i stort. För att kunna erbjuda framgångsrika behandlingsmetoder, som är vetenskapligt beprövade, krävs både mer forskning på området och bättre förutsättningar för fortsatt forskning. Vetenskapsrådet har i sin roll som forskningspolitisk rådgivare till regeringen ett viktigt ansvar och bör därför få i uppdrag att analysera förutsättningarna. Uppdraget bör likaså inkludera rekommendationer om hur forskningen inom det aktuella området kan stärkas.

Regeringen bör se över hur regionerna kan få bättre förutsättningar att bedriva cancerforskning. Det är av stor vikt att den regionala forskningen som sker på sjukhus av exempelvis sjuksköterskor fortgår. Forskning om det preventiva arbetet och den kvalitativa omvårdnaden och rehabiliteringen kan göra skillnad. Regionerna behöver därför få bättre möjligheter att prioritera forskning.

Det behövs mer forskning för att utveckla nya material som kan brytas ned i havet och därigenom minska risken för att djur fastnar i övergivna fiskeredskap. Fisknät som är tillverkade av nylon eller andra syntetiska material bryts inte ned. Nät som överges fortsätter att fånga fisk, fåglar och marina däggdjur under många år, vilket leder till onödigt lidande och död för djuren.

Vetenskapsrådet och andra aktörer som fördelar forskningsmedel bör prioritera forskning för att främja AI. Det är dock av största vikt att pengar också används för forskning om teknikens risker. Medel bör därför öronmärkas genom ett särskilt direktiv till Vetenskapsrådet för att forska om riskerna med AI.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Särskilda forskningssatsningar och samarbeten, punkt 5 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:679 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 3,

2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 10 och

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 46 och

avslår motionerna

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 5,

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 24,

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 30,

2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 5,

2023/24:1020 av Josef Fransson (SD),

2023/24:1429 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2023/24:1733 av Joar Forssell (L),
2023/24:1823 av Monica Haider (S),
2023/24:2001 av Sofie Eriksson (S),
2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6,
2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 17,
2023/24:2076 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2,
2023/24:2566 av Jytte Guteland m.fl. (S) och
2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Det finns idag flera olika metoder för rening av PFAS, men ingen av dem är validerad. En riktigt hög nivå av rening kan vara tekniskt komplicerad och kosta mycket pengar. Samtidigt är rent vatten en ovärderlig resurs. Det finns ett stort behov framöver att utveckla metoderna för rening och det behövs mer forskning ur många olika aspekter om hur PFAS-problematiken ska hanteras. Miljöpartiet anser att regeringen därför bör prioritera forskning, utveckling och genomförande av tekniker för rening av PFAS från mark och vatten i sin kommande forskningsproposition.

Mer resurser behöver satsas på ökad kunskap om kvinnosjukdomar. I dag krävs ofta mycket av kvinnor för att få medicinsk behandling. Kvinnosjukdomar ses fortfarande som något kvinnor förväntas leva med, i stället för sjukdomar som kan behandlas. Många tvingas till en flerårig kamp för att få korrekt diagnos och behandling för vanliga problem.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Rymdforskning och rymdverksamhet, punkt 6 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S),
Mats Wiking (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85 och
avslår motionerna

2023/24:290 av Joar Forssell (L),

2023/24:478 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 6 och 7 samt

2023/24:1809 av Rickard Nordin (C).

Ställningstagande

Det behövs en ny rymdlag och arbetet med en sådan inleddes under den socialdemokratiskt ledda regeringen. Den nuvarande regeringen bör skyndsamt lämna ett förslag om en ny rymdlag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Rymdforskning och rymdverksamhet, punkt 6 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:478 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 6 och 7 samt avslår motionerna

2023/24:290 av Joar Forssell (L),

2023/24:1809 av Rickard Nordin (C) och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 85.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen borde sträva mot ökat nordiskt samarbete inom rymdfrågorna. Initiativ för detta kan ske inom redan befintliga samarbeten inom Norden, men också genom att utveckla nya samarbeten beroende på var behoven finns. Det kan också handla om nordiska samarbeten i större internationella forum, exempelvis det europeiska rymdsamarbetet. Vidare skulle en gemensam nordisk forskningsstrategi och gemensamma forskningsprojekt om rymdfrågor stärka de nordiska ländernas position i rymdfrågor.

Vi ser också ett behov av att utveckla internationella avtal och regelverk i rymddomänen. Eftersom rymden utnyttjas alltmer av olika aktörer finns det behov av att utveckla regelverken som styr verksamheten. I dagsläget är rymdfördraget från 1967 det grundläggande avtal som reglerar verksamheten i rymden. Totalt finns det fem internationella fördrag om rymden och månavalet, som är från 1979. Det finns därför behov av att etablera nya avtal som kan reglera verksamheten i rymden och därmed undvika konflikter och möjliggöra ökat nyttjande av rymddomänen. Ett sådant avtal som Sverige bör överväga att ansluta sig till är ”Artemis Accords” som lanserades 2020.

Rymdverksamhet är kostnadsdrivande och internationell ur flera aspekter. Därför finns det många internationella samarbeten inom detta område och det

är i huvudsak en statlig angelägenhet. Sverige deltar i det europeiska rymd-samarbetet i ESA. Det finns dock anledning att undersöka möjligheten till ökat samarbete med demokratiska rymdnationer även utanför Europa.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (S)

Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Rose-Marie Carlsson (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (C)

Anders Ådahl (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (MP)

Leila Ali Elmi (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2022/23:UbU10 och 2022/23:UbU11. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:290 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en modern reglering av ägandet av himlakroppar bör se ut och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:360 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utveckla forskningscentret Vaartoe/Cesam, och i förlängningen inrätta ett fristående nationellt samiskt forskningscentrum, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:369 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande budgetar borde överväga en omfördelning av forskningsresurserna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för att öka forskarnas akademiska frihet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att Sverige ska verka för en förändrad inriktning på forskningen inom EU och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde arbeta för att berörda instanser värnar kvaliteten på forskningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta att forskningsmedel ska användas på ett förnuftigt sätt och inte slösas bort på forskningsfrågor som är besvarade eller samhälleligt irrelevanta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för att förbättra anställningsvillkoren för forskare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde kartlägga vilka hinder som finns för äldre forskare att fortsätta att forska och agera för att undanröja dessa hinder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat stöd till forskning för att ta fram djurfria alternativ till dagens djurförsök och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vad regeringen bör beakta gällande forskning och tidiga insatser för att främja fysisk och psykisk hälsa och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Vetenskapsrådet, i rollen som forskningspolitisk rådgivare, i uppdrag att analysera förutsättningarna, såväl ekonomiska som organisatoriska, för forskning kring behandling av stressrelaterad psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:401 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strategisk forskning inom sjöfart och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer forskning för att utveckla nya material som kan brytas ned i havet bör tas fram för att minska risken för att djur fastnar i övergivna fiskeredskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:421 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande budgetar borde överväga att stärka utbildning och forskning inom metallurgi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:425 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att prioritera forskning utifrån industrins behov och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:432 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande budgetar bör överväga en omfördelning av forskningsresurserna till förmån för grundforskning och tillämpad

forskning kopplat till gruvnäringens behov och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur doktoranders och juniora forskares anställningstrygghet ska kunna säkras och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur doktorandutbildningen kan bli jämställd och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur stödet och villkoren för postdoktorer kan stärkas och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda införandet av ett mål om att högst hälften av samtliga statligt finansierade forsknings- och innovationsanslag ska gå till män som forskar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur kommuners och regioners forsknings- och utvecklingsarbete kan stärkas och fler kombinationstjänster tillkomma och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:478 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde sträva mot ökat nordiskt samarbete inom rymdfrågorna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga det som står om det europeiska rymdsamarbetet (ESA), dess mål och medel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde sträva mot att Sverige har egen förmåga till satellituppskjutningar i omloppsbana och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla internationella avtal och regelverk i rymddomänen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samarbete med demokratiska rymdnationer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ambitionen att öronmärka forskningsmedel för risker kopplade till artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:679 av Emma Berginger m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska prioritera forskning, utveckling och genomförande av tekniker för rening av PFAS från mark och vatten i sin kommande forskningsproposition och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska prioritera forskning, utveckling och genomförande av tekniker för rening av PFAS från mark och vatten i sin kommande forskningsproposition och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:813 av Anna Vikström (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förtroendet för regeringen som forskningsfinansiär och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:912 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell plan för att fasa ut plågsamma djurförsök och gå över till djurförsöksfri forskning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka de statliga anslagen för att utveckla djurförsöksfria forskningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1020 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn kring den etiska bedömningen i fråga om djurförsök inom medicinsk forskning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1158 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till återinträde i akademisk forskning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1159 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras av Sveriges befintliga strukturer för stöd till svenska aktörer för att ta till vara den ekonomiska potentialen från forskning och innovationer, med syftet att förbättra dessa möjligheter, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1280 av Ulrika Heindorff (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om Sverige behöver en strategi med målet att lansera fler innovativa modeller för alternativ till djurförsök och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1429 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att göra en forskningsstudie kring anhörigas betydelse i vårdplanen för patienter med psykisk sjukdom och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1502 av Eva Lindh (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ålägga universitet och högskolor en skyldighet att vidta åtgärder för att förbättra jämställdheten inom den högre forskningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1514 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att forskning om mödra- och förlossningsvård bör efterfrågas för att sätta nytänkande och innovativa förlossningar på kartan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1699 av Jytte Guteland och Sofia Skönnbrink (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja en snabbare omställning från djurförsök till alternativa metoder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1733 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en satsning på forskning om artificiella livmödrar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1809 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omlokalisera Rymdstyrelsen till Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1823 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt forskning om afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1904 av Linnéa Wickman och Sanna Backeskog (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att stärka forskning och kunskap om kvinnorelaterade sjukdomar i syfte att uppnå en jämställd vård och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2001 av Sofie Eriksson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Filmarkivet i Grängesberg inte bör avvecklas och flytta till annan ort och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2013 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ta fram en nationell handlingsplan som för Sverige fram till målet att nå djurfri forskning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur regionerna kan ges bättre förutsättningar att bedriva cancerforskning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt forskningsprogram inom området psykisk hälsa och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör kartlägga den forskning som finns på området kring psykisk ohälsa bland äldre och överväga att ytterligare forskning på området prioriteras och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2076 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en omarbetning av life science-strategin genom att inkludera konkreta och målinriktade förslag om hur den fria

grundforskningen kan stärkas och implementeras inom life science-strategin, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2159 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att prioritera forskning kring de positiva effekter fysisk och social aktivitet har på psykiskt dåligt mående i syfte att minska användning av psykofarmaka och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C):

101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna till stärkt forskning och utveckling inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2454 av Anders Ådahl m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska kraven på medfinansiering för externa forskningsmedel för högskolor och universitet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över finansieringssystemet av forskning så att finansieringen både stärker den fria forskningen i högkvalitativa forskningsmiljöer och stärker kvaliteten och lyhördheten i den konkurrensutsatta forskningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en jämställd akademi, där lärosätena ska premiera en meritokratisk jämställd ordning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en statlig funktion för kunskapsstöd vid säkerhetsanalys av forskningsdata och prövning av anställningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2462 av Catarina Deremar (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att höja anslagen till forskning om äldres sjukdomar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) bör få ett utvecklat

- kunskapsuppdrag och långsiktiga förutsättningar att kunna verka som ett nationellt kompetenscentrum och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett flerårigt nationellt forskningsprogram i syfte att förbättra kunskapsläget om sjukdomar som drabbar kvinnor och stärka förutsättningarna för en jämställd vård och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2566 av Jytte Guteland m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett inrättande av ett nationellt resurscentrum i fråga om geografi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta upp rekryteringsmål till Sveriges lärosäten för att öka andelen kvinnor i nyrekryteringen av professorer och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa mer resurser på ökad kunskap om kvinnosjukdomar och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka satsningarna på forskning kring hur man förebygger hedersvåld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka forskningen kring hur man förebygger hedersvåld i de familjer där det finns riskfaktorer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S):

80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna forskningens frihet i såväl Sverige som internationellt och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till öppen vetenskap och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att forskare bör ges tryggare anställningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya karriärvägar mellan högskolan och det omgivande samhället och tillkännager detta för regeringen.

84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av rymdforskning för säkerhet och klimat och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en ny rymdlag och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av resurser till rymdforskning och behovet av att ett nytt satellitprogram etableras och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av polarforskning för klimat och säkerhet samt betydelsen av ett nytt polarforskningsfartyg och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av forsknings- och utbildningsprogram för cybersäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny modern lag om pliktmaterial för att säkra insamling och tillgång till såväl tryckt som digitalt material och tillkännager detta för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förekomsten av staplingar av tidsbegränsade anställningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka forskningen kring e-sport och dess sociala och fysiska möjligheter och konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:360	Michael Rubbestad m.fl. (SD)	7
2023/24:369	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1–3, 7, 8 och 10
2023/24:374	Beatrice Timgren m.fl. (SD)	33
2023/24:401	Jimmy Ståhl m.fl. (SD)	30
2023/24:421	Tobias Andersson m.fl. (SD)	3
2023/24:425	Tobias Andersson m.fl. (SD)	5
2023/24:432	Tobias Andersson m.fl. (SD)	7
2023/24:442	Lorena Delgado Varas m.fl. (V)	15
2023/24:478	Aron Emilsson m.fl. (SD)	2 och 3
2023/24:912	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	1 och 2
2023/24:1158	Staffan Eklöf (SD)	
2023/24:1159	Staffan Eklöf (SD)	
2023/24:1280	Ulrika Heindorff (M)	2
2023/24:1514	Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S)	2
2023/24:1699	Jytte Guteland och Sofia Skönnbrink (båda S)	
2023/24:1904	Linnéa Wickman och Sanna Backeskog (båda S)	
2023/24:2013	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:2159	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2453	Rickard Nordin m.fl. (C)	101
2023/24:2462	Catarina Deremar (C)	3
2023/24:2499	Helena Vilhelmsson m.fl. (C)	16 och 31
2023/24:2664	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	11 och 99
2023/24:2669	Märta Stenevi m.fl. (MP)	102
2023/24:2687	Åsa Westlund m.fl. (S)	81, 83, 84 och 86–90